

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. Avrel. Avgvstini Confessionvm Libri X

Augustinus, Aurelius

Coloniae, 1646

Cap. VI. Manichæorum fallaciis seductus, Deum esse corpus quoddam
splendidum & infinitum credidit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10120

superbis, neque nudatam pueris; sed inces-
su humilem, successu excelsam, & velatam
mysteriis; & non eram ego talis, ut intrare
in eam possem, aut inclinare cervicem ad
ejus gressus. Non enim, sicut modo loquor,
ita sensi, cum attendi ad illam scripturam:
sed visa mihi est indigna, quam Tullianæ
dignitati compararem. Tumor enim meus,
refugiebat modum ejus: & acies mea, non
penetrabat interiora ejus. Veruntamen illa
erat, quæ cresceret cum parvulis. Sed ego
dedignabar esse parvulus: & turgidus fastu,
mihi grandis videbat.

V S V S.

Ostendit S. D. viam ad intelligentiam Scriptura-
rum esse humilitatem, sine qua spernitur nec in-
telligitur à superbis, & pervertitur ab hæreticis.
Sed vide, quomodo Scriptura creverit, cum
humili Augustino, quæ parva erat superbo: ita
ait jam humilis: *Quidquid homo extra Scripturam
didicerit, si noxium est, ibi damnatur, si utile invenitur.
Et cum ibi quisque invenerit omnia, quæ alibi inveni-
nerit: multo abundantius ibi inveniet ea, quæ nus-
quam omnino alibi, sed in illa tantummodo Scriptura-
rum mirabili altitudinæ, & mirabili humilitate discun-
tur.*

L. 1. de d.
Christ. c.
42.

C A P. VI.

*Manicheorum fallaciis seductus, Deum esse
corpus quoddam splendidum & infinitum
credidit.*

I. **I**Taque incidi in homines a superbe
delirantes & carnales nimis, & loqua-
ces; in quorum ore laquei diaboli, & vi-
scum confectum commixtione syllabarum
nominis tui, sed & Domini Iesu Christi; &
pa-

paraleti consolatoris Spiritus sancti. Hæc enim nomina non recedebant de ore eorum, sed sono tenuis & strepitu linguæ; cæterum cor inane veri. Et dicebant: Veritas & veritas; & multi eam dicebant mihi, & nusquam erat in eis. Sed *b* falsa loquebantur, non de te tantum, qui veritas es, *c* sed etiam de istis elementis hujus mundi creaturis tuis: de quibus etiam vera dicentes philosophos, transgredi debui præ amore tuo, mi pater summe bone, pulchritudo pulchrorum omnium. O veritas, veritas, quam intime etiam tunc, medullæ animi mei suspirabant tibi! cum te illi sonarent mihi frequenter, & multipliciter voce sola; & libris multis & ingentibus. Et illa erant fercula, in quibus mihi esurienti te, inferebantur pro te Sol & Luna, pulchra opera tua: sed tamen opera tua, non tu, nec ipsa prima. Priora enim spiritualia opera tua, quam ista corporea, quamvis lucida & cœlestia. At ego nec priora illa, sed te ipsam, te veritas, in qua *non est commutatio, nec momenti obumbratio*, esuriebam & sitiebam. Et apponebantur adhuc mihi in illis ferculis phantasmata splendida: quibus jam melius erat amare istum Solem, saltem istis oculis; verum, quam illa falsa animo decepto per oculos. Et tamen, quia te putabam, manducabam; non avide quidem, quia nec sapiebas in ore meo, sicuti es: neque enim tu eras illa figmenta inania; nec nutriebar ex eis, sed exhauriebar magis. Cibus in somnis, simillimus est cibus vigilantium, quo tamen dormientes non aluntur, dormiunt enim. At illa nec similia erant ullo

Iac. i. 17.

modo tibi, sicut nunc mihi locuta es; quia illa erant corporalia phantasmata, falsa corpora, quibus certiora sunt vera corpora ista, quæ videmus visu carneo, sive cælestia, sive terrestria. Cum pecudibus & volatilibus videmus hæc: & d certiora sunt, quam cum imaginamur ea. Et rursus certius imaginamur ea, quam ex eis suspicamur alia grandiora & infinita, quæ omnino nulla sunt: qualibus ego tunc pascebar.

3. At tu amor meus, in quem deficio, ut fortis sim, nec ista corpora es, quæ videmus, quamquam de cælo; nec ea es, quæ non videmus ibi: quia tu ista condidisti, nec in summis tuis conditionibus habes. Quanto ergo longe es à phantasmatibus illis meis, phantasmatibus corporum, quæ omnino non sunt! quibus certiores sunt phantasiæ corporum eorum, quæ sunt, & eis certiora corpora, quæ tamen non es. Sed nec anima es, quæ vita est corporum: ideo melior vita corporum certiorq;, quam corpora. Sed tu vita es animarum, vita vitarum, vivens teipsa, & non mutaris vita animæ meæ. Vbi ergo mihi tunc eras, & quam longe? Et longe peregrinabar abs te, exclusus & à *siliquis porcorum*, quos de siliquis pascebam. Quanto enim meliores grammaticorum & poëtarum fabellæ, quam illa decipula! Nam versus, & carmen, & Medea volans, utiliores sunt certe, quam quinque elementa varie fucata, propter quinq; antra tenebrarum, quæ omnino nulla sunt, & occidunt credentem. Nam versum & carmen, etiam ad vera elementa transfero. Volantem autem Medeam, etsi cantabam, non affe-

Luc. 15.
16.

afferebam : & si cantari audiebam , non credebam , illa autem credidi.

4. Væ væ, quibus gradibus deductus sum in profunda inferni ! quippe laborans & æstuan-
ans inopia veri , cum te Deus meus (tibi enim confiteor , qui me miseratus es , & nondum confitentem) cum te non secundum intellectum mentis , quo me præstare voluisti belluis , sed secundum sensum carnis quærerem (tu autem eras interior intimo meo , & superior summo meo) offendi in illam mulierem audacem , inopem prudentiæ , ænigma Salomonis , sedentem super sellam in foribus , & dicentem : *Panes occultos libenter edite , & aquam dulcem furtivam bibite.* Quæ me seduxit , quia invenit foris , habitantem in oculo carnis meæ : & talia ruminantem apud me , qualia per illum vorassem.

N O T Æ.

a *Homines superbè delirantes*) Manichæos intelligit, quorum autor Persa quispiam fuit Urbicus nomine , postea Manes dictus , ut ipsum nomen ejus insaniam proderet (*μάνης* enim Græcè , est furiosus) ejus tamen discipuli *in littera geminata Mannicheum , quasi manna fundentem* , appellaverunt teste S. August. hæc. 46. ad Quodvult Deum. Ejus vero doctrina non solum fuit impia , verum & stulta , ut mirum sit Augustinum potuisse ei fidem habere. Afferemus hic & alibi , cum opus erit , quosdam errores ex ipso S. D. qui nefariam hæresin elisit , multis nobilissimisque Tom. 6. ope.

b *Falsa loquebantur, non de te tantum*) primus ac principalis Manichæi error fuit circa Deum. I. Posuit duo principia sibi contraria & coæterna : sive duas substantias , unam boni , alteram mali. II. Quando utraque natura inter se pugnavit , factam esse commixtionem boni & mali. I I I. De hac

commixtione à natura boni, hoc est à natura Dei, mundum esse conditum. IV. Lucem istam corpoream in infinitum extensam, & omnibus rebus lucidis, inter quas animas quoque humanas numerant, permixtam, esse Dei naturam. Vnde sequitur tum animas bonas, tum alias res lucidas esse frustra divinæ substantiæ.

c *Sed etiam de istis elementis*) fabulabantur enim. I. Elementa esse duplicia, quinque bona, & mala totidem. II. Priora à natura boni, posteriora à natura mali progenita. III. Ex bonis genitas virtutes sanctas: ex malis principes tenebrarum, IV. Mala hæc esse: *Fumum, tenebras, ignem, aquam, ventum*, his bona totidem opponi: *Fumo aërem, tenebris lucem, igni malo ignem bonum, aqua mala, aquam bonam, vento malo, ventum bonum*. V. Elementis malis debellandis missa esse elementa bona, de regno, & substantia Dei: & in illa pugna fuisse permixta. V I. In fumo nata animalia bipedia, ipsosque homines, in tenebris serpentia, in igne quadrupedia, in aquis natatilia, in vento volatilia. Quod intelligebant de substantiâ mali, quæ in singulis his reperitur, substantiam enim boni elementis bonis, ipsique Deo assignabant.

d *Certiora sunt, quam cum imaginamur ea*) quia nempe cognitio corporum præsentium, quæ habetur per oculos, est intuitiva: adeoque ex suo genere certior quam abstractiva, quæ objecto absente habetur & magis falsitati est obnoxia. Cum vero subjungit *vitam corporum esse certiores, quam corpora*, significat effectus vitæ, sive animæ esse tam manifestos, ut minus fallamur judicando aliquid esse vivens, quam corpus.

V S V S.

I. Eadem est Hæreticorum nunc & olim indoles, omnia apud ipsos perstrepunt nomine *Iesu Christi Salvatoris, & Spiritus sancti consolatoris, & illustratoris*, identidem crepant *puram Evangelii veritatem*. Sed cum omnibus hoc Hæreticis sit commune, monendi sunt simplices & incauti, nullum hinc veræ religionis argumentum sumi posse: sicut enim *non omnis, qui dicit: Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum*, vel ipso Christo teste, sic non

Mat. 7. 21.

non omnis qui usurpat nomen Domini, ostendit
viam ad regnum cælorum.

2. Causa cur S. D. fuerit in hæresin lapsus, ex
parte quidem intellectus fuit error, quo puta-
bat quidquid est, adeoque & Deum ipsum esse
corporeum: ex parte vero voluntatis perversus
affectus, quo nihil nisi carnale & corporeum
amabat, expertus illud, quod supra dixit: *Deum* Lib. 1. c.
infatigabili lege spargere panales cecitates, super illicitas cupiditates. 18.
Ut vero libido præcipitavit Augu-
stinum in hæresin, ita alios quoque Veneris fi-
lios, in idem barathrum præcipitare solet ac po-
test: præsertim cum inter hæreticos peregrinan-
tur, à quibus si non hæresin, certe Atheismum
& Machiavellismum, in patriam non raro refe-
runt.

CAP. VII.

*In errores Manichæorum se incidisse, quia
nesciebat, unde malum, & Deum esse
incorporeum, & justis in veteri testa-
mento aliqua licuisse, quæ jam non li-
cent.*

I. **N**esciebam enim aliud vere quod
est; & quasi acutule movebar, ut
suffragarer stultis deceptoribus. a cum à me
quærerent: unde malum? & utrum forma
corporea Deus finiretur: & haberet capillos
& ungues? & utrum justis existimandi essent,
qui haberent multas uxores simul; & occi-
derent homines, & sacrificarent de anima-
libus? Quibus rebus ignarus perturbabar:
& recedens à veritate, ire in eam mihi vi-
debar; quia non noveram malum non esse
nisi privationem boni, usque ad quod om-
nino non est. Quod unde viderem, cujus
videre usque ad corpus erat oculis, & ani-